

بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان رشته های کشاورزی از گرایش تحصیلی خود

مطالعه موردی: دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا

کامبیز کریمی^۱، رضا موحدی^{۲*}

^۱ دانشجوی کارشناسی ارشد رشته ترویج و آموزش کشاورزی، دانشگاه بوعلی سینا، ^۲ استادیار و مدیر گروه ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان

چکیده

هدف این پژوهش بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان رشته های کشاورزی از گرایش تحصیلی خود می باشد. جامعه آماری تحقیق شامل ۱۰۴۰ نفر از دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا (۸۰۰ نفر کارشناسی و ۲۴۰ نفر کارشناسی ارشد) در طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ می باشد. از این تعداد ۳۲۰ نفر (۲۴۰ نفر کارشناسی و ۸۰ نفر دانشجوی ارشد) با استفاده از روش نمونه گیری تصادفی- طبقه ای به عنوان نمونه های آماری تحقیق انتخاب شد. ابزار جمع آوری داده ها پرسشنامه محقق ساخته بود که توسط گروهی از متخصصان و استادان با روش سنجش محتوایی مورد روان سنجی گویه ها (روایی) قرار گرفت و طی یک آزمایش مقدماتی با استفاده از روش کرونباخ آلفا اعتبار یا پایایی سوالات مورد بررسی قرار گرفت و ضریب آلفای کرونباخ برای پرسشنامه تحقیق ۰/۸۲ بدست آمد. نتایج نشان داد که بین متغیرهای مستقل رضایت از توانایی های اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، و گرایش تحصیلی دانشجویان با متغیر وابسته یعنی رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط مثبت وجود دارد. بیشترین میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی در مقطع کارشناسی متعلق به دانشجویان گرایش باغبانی و کمترین میزان رضایتمندی مربوط به گرایش ترویج و آموزش کشاورزی بوده است. در مقطع کارشناسی ارشد بیشترین میزان رضایتمندی را دانشجویان گرایش زراعت و کمترین رضایتمندی را دانشجویان گرایش ترویج و آموزش کشاورزی دارا بوده اند.

واژه های کلیدی: رضایتمندی، دانشجویان کشاورزی، گرایش تحصیلی، دانشگاه بوعلی سینا.

مقدمه

بیان هرچند رضایت از تحصیل پدیده نوظهوری نیست اما فقدان پژوهش در این زمینه سبب شده است که رضایت از تحصیل به اشتباه، نماینده و جانشین پیشرفت تحصیلی فرض شود. این در حالی است که ممکن است پیش بینی کننده هایی که رضایت از تحصیل را بخوبی افزایش می دهند نتوانند بر پیشرفت تحصیلی تأثیر چندانی داشته باشند. در واقع پیشرفت تحصیلی برنامه ای با هدف ارزشیابی و تشخیص اشخاص موفق در یادگیری است. (فورتن و همکاران، ۲۰۰۱) درحالی که رضایت از تحصیل به رضایت دانشجویان در محیط تحصیلی اشاره دارد.

بدون شک می توان عنوان نمود که موضوع رضایتمندی از رشته تحصیلی یکی از موضوعات بسیار گسترده می باشد که نیازمند تحقیق و بررسی های بیشتری خواهد بود. چرا که در بعد دیگر این موضوع همچنان که "اجدا و همکارانش" عنوان نموده اند عدم

رضایت از تحصیل دانشگاهی نقش مهمی در افت تحصیلی؛ ترک تحصیل؛ مشکلات سازگاری؛ مشکلات انضباطی و اختلالات روانشناختی دارد. (اجدا و همکاران، ۲۰۱۱).

در این مقاله سعی بر آن است که ابعادی از موضوع از جمله: ویژگی های فردی (جنسیت؛ رشته تحصیلی؛ زندگی در خوابگاه و معدل تحصیلی دانشجو) و محیطی مورد بررسی قرار گیرد و بررسی گردد که آیا این عوامل می توانند در رضایتمندی دانشجویان دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان موثر باشند؟ و میزان تأثیر آنها به چه صورت است. امید است که نتایج حاصل از این تحقیق بتواند در سنجش درست این عوامل موفق بوده و زیربنای توجه به رضایتمندی دانشجویان را فراهم آورد.

عوامل متعددی وجود دارد که در رضایتمندی دانشجویان از رشته تحصیلی مؤثر است. برخی از محققان به بررسی این عوامل پرداخته اند و بر این عقیده اند که تأمین رضایتمندی دانشجویان از عواملی است که در رشد و ارتقای مراکز آموزشی مؤثر است. (بایکال و همکاران، ۲۰۰۵). در این زمینه نخستین عاملی که در تحقیقات مورد بررسی قرار گرفته است جنسیت است. حیدری، (۱۳۸۴)، در تحقیقات خود به این نتیجه رسید که تفاوت معناداری در رضایت تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر در دانشجویان دانشگاه اصفهان وجود ندارد. و در مطالعه موردی دانشگاه تهران توسط نیکنام و حجازی (۱۳۸۴) نیز در بین دو جنس تفاوت معناری از نظر رضایت وجود نداشت. اما ظریفیان و جنیدی شریعت زاده (۱۳۸۰) در تحقیقات خود دریافتند که بین نگرش دانشجویان دختر و پسر نسبت به رشته کشاورزی تفاوت معناداری وجود دارد.

نتایج تحقیق موحدی و همکارانش (۱۳۸۶) نشان می دهد با وجودی که میزان علاقه دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی قبل از ورود به این رشته در حد متوسط بود، ولی این میزان علاقه بعد از ورود به رشته تا حد زیاد افزایش یافته است. نتایج حاصل از این تحقیق نشان داد که ۸۹ درصد از دانشجویان مورد مطالعه گرایش مثبت؛ ۲۱ درصد گرایش متوسط و ۶۸ درصد گرایش موافق و تنها ۱۱ درصد آنها گرایش منفی نسبت به رشته کشاورزی داشته اند. همچنین در این تحقیق مشخص گردید که گرایش دختران نسبت به رشته کشاورزی بیشتر از پسران بوده و میزان گرایش دانشجویان نسبت به رشته کشاورزی در دودانشگاه آزاد اسلامی و دولتی در لرستان و همدان در حد مشابه و یکسان است. از طرف دیگر بین محل سکونت دانشجویان مورد مطالعه (شهر یا روستا) و میزان گرایش آنها نسبت به کشاورزی رابطه معنی داری مشاهده گردید.

یکی دیگر از عوامل بررسی شده در زمینه رضایت تحصیلی؛ "رشته تحصیلی" است. بر اساس یافته های حکیم (۱۳۹۲) اکثریت دانشجویان رشته پرستاری دانشکده پرستاری وابسته به دانشگاه جندی شاپور اهواز از رشته تحصیلی خود رضایت کم داشتند. اما در مطالعات سنایی نسب و همکاران (۲۰۱۰) بیش از ۹۰ درصد از دانشجویان از رشته تحصیلی خود رضایت داشتند و نگرش مثبتی نسبت به رشته تحصیلی خود داشتند.

یکی دیگر از مهم ترین عواملی که باعث ایجاد علاقه و انگیزه دانشجویان به رشته تحصیلی دانشگاهی خود و همچنین رضایتمندی دانش آموختگان از شغل مربوطه می باشد، میزان رضایت از عنوان رشته تحصیلی و شغل مربوطه، موقعیت اجتماعی، درآمد و میزان سختی آن رشته و شغل است. (برجیان بروجنی و همکاران، ۲۰۱۱)

موحد محمدی و شمس (۱۳۸۷) در تحقیقی نشان دادند که نظرات دانشجویان کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران درباره کیفیت آموزش ارائه شده به آنها در سه بعد محتوا، روش تدریس و توسعه حرفه ای اساتید مطلوب نمی باشد. از طرفی سطح و نوع تماس دانشجویان با استادان و با محیط سخت افزاری پیرامون خود و نیز با یکدیگر بر رضایتمندی مؤثر است. (جانسون و همکاران، ۲۰۰۵)

نوع برخورد استادان، میزان علاقمندی و تسلط آنها بر موضوعات درس میتواند بر احساس تعلق و اطمینان دانشجویان به رشته تحصیلی و درس هایشان اثر بگذارد و به رضایتمندی آنان منجر گردد.

از دیگر عوامل محیطی می توان خوابگاه های دانشجویی را ذکر کرد. در این مورد محمدی و ساکتی (۱۳۸۶) در تحقیقات خود به این

نتیجه رسیدند که تأثیر زندگی در خوابگاه در زنان و مردان متفاوت است و دانشجویان خوابگاهی رضایت کمتری از رشته تحصیلی خود دارند. در حالی که حیدری (۱۳۸۴) عکس این قضیه را عنوان نموده و عدم تفاوت معنادار بین رضایت تحصیلی دانشجویان خوابگاهی و غیر خوابگاهی را بیان می نماید. وی همچنین عنوان می کند که مشخص بودن آینده شغلی نقش تعیین کننده ای در ایجاد رضایت تحصیلی دانشجویان دارد.

همانطور که ذکر گردید عوامل مختلفی وجود دارند که در رضایتمندی تحصیلی دانشجویان از رشته، مؤثرند اما همچنان که قبلاً ذکر شد موضوع رضایتمندی از رشته تحصیلی یکی از موضوعات بسیار گسترده می باشد که نیازمند تحقیق و بررسی های بیشتری خواهد بود و ابعادی از موضوع از جمله زندگی در خوابگاه دانشجویی و تأثیر آن بر رضایتمندی تحصیلی کمتر مورد بررسی واقع شده اند. ما در این تحقیق به دنبال دستیابی به پاسخ سؤالات زیر برمی آییم:

1. آیا بین ویژگی های فردی و رضایتمندی دانشجویان از رشته تحصیلی ارتباط معنی داری وجود دارد؟
 2. آیا بین گرایش های تحصیلی مختلف کشاورزی با رضایتمندی از تحصیل ارتباط معنی داری وجود دارد؟
 3. آیا بین محتوا و برنامه درسی دانشگاه و رضایتمندی از رشته تحصیلی دانشجویان ارتباطی وجود دارد؟
 4. آیا توانایی های مدرسان در رضایتمندی دانشجویان از رشته تحصیلی مؤثر است؟
- واحدهای تحلیل در این تحقیق دانشجویان رشته های تحصیلی مختلف دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا همدان می باشند.

اهداف تحقیق

هدف اصلی از انجام این تحقیق بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان رشته های کشاورزی از گرایش تحصیلی خود است
اهداف فرعی (اختصاصی):

- بررسی ویژگی های دانشجویان مورد مطالعه؛
- شناسایی میزان رضایتمندی دانشجویان نسبت به گرایش تحصیلی خود از نظر محتوا و برنامه درسی؛
- شناسایی میزان رضایتمندی دانشجویان نسبت به گرایش تحصیلی خود از نظر اشتغال و بازار کار؛
- شناسایی میزان رضایتمندی دانشجویان نسبت به گرایش تحصیلی خود از نظر تواناییهای مدرسان؛
- مقایسه میزان رضایتمندی دانشجویان گرایشهای مختلف نسبت به گرایش تحصیلی خود؛

روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع پژوهش های پیمایشی است که به روش همبستگی و تحلیل رگرسیونی انجام گرفته است. در توصیف داد ه ها از آمارهای توصیفی شامل شاخصهای پراکندگی (وار یانس و انحراف معیار) و شاخص های مرکزی (میانگین و فراوانی) استفاده شد. در آمار تحلیلی از ضرایب همبستگی اسپیرمن، فای و کرامر، و آزمون کروسکال والیس و تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام م به گام استفاده گردید. جامعه آماری مورد نظر در این تحقیق جامعه آماری تحقیق شامل ۸۰۰ نفر دانشجویان مقطع کارشناسی رشته های کشاورزی در طی سال های ۱۳۸۹ تا ۱۳۹۲، و ۲۴۰ نفر دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد در طی سال های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ می باشد (N=۱۱۰۴۰)، که در دانشکده کشاورزی دانشگاه بوعلی سینا در گرایشهای ترویج و آموزش کشاورزی، ماشین آلات کشاورزی، آبیاری، باغبانی، خاک شناسی، گیاه پزشکی، زراعت و اصلاح نباتات و علوم دامی مشغول به تحصیل بوده اند. از این تعداد ۲۴۰ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی و ۸۰ نفر از دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد (N=۱۱۳۲۰) به عنوان نمونه های آماری تحقیق با استفاده از گروه نمونه و آماره کوکران و روش نمونه گیری تصادفی - طبقه ای انتخاب شدند که شامل گرایشهای باغبانی، ترویج و آموزش کشاورزی، زراعت و اصلاح نباتات و گیاهپزشکی بودند. ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه ای بود که در دو

بخش تنظیم گردید. روایی سؤالات پرسشنامه با استفاده از گروهی از متخصصان و استادان رشته ترویج و آموزش کشاورزی مورد بررسی محتوایی قرار گرفت و تأیید شد. سنجش پایایی یا اعتبار ابزار تحقیق از طریق انجام یک پیش آزمون در میان ۳۰ نفر از دانشجویان سه گرایش باغبانی، ترویج و آموزش کشاورزی و زراعت و اصلاح نباتات، به عنوان گروه نمونه با استفاده از نرم افزار SPSSv19 تعیین گردید. ضریب آلفای کرونباخ به دست آمده برای سؤالات ترتیبی پرسشنامه ۰/۸۲ شد که نشان دهنده اعتبار بالایی سؤالات پرسشنامه است.

نتایج

ویژگی های فردی و حرفه ای دانشجویان

آمار مربوط به ویژگیهای فردی افراد مورد مطالعه نشان میدهد که ۱۸۶ نفر از دانشجویان زن (۵۸/۱ درصد) و ۱۳۴ نفر مرد (۴۱/۹ درصد) بودند. میانگین سنی افراد ۲۲ سال و کمترین سن افراد ۱۸ سال و بیشترین سن آنها ۴۲ سال بود. ۷۵ درصد از دانشجویان (۲۴۰ نفر) در مقطع کارشناسی و ۲۵ درصد آنها (۸۰ نفر) در مقطع کارشناسی ارشد مشغول به تحصیل بودند. ۱۷۸ نفر از دانشجویان (۵۵/۶ درصد) در خوابگاه ۴۲ نفر در منزل شخصی (۱۳/۱ درصد) و ۱۰۰ نفر از آنها در کنار والدین خود (۳۱/۳ درصد) سکونت داشتند. شغل پدر ۶۷ نفر از دانشجویان کارمند (۲۰/۹ درصد)، ۶۴ نفر بازنشسته (۲۰ درصد)، ۱۰۱ نفر شغل آزاد (۳۱/۶ درصد)، ۵۳ نفر کشاورز (۱۶/۶ درصد)، ۳۱ نفر کارگر (۹/۷ درصد)، و ۴ نفر سایر مشاغل (۱/۳ درصد) بود. میانگین معدل دانشجویان مورد مطالعه ۱۶/۱۴ و محل زندگی ۲۳۲ نفر از آنان (۷۲/۵ درصد) شهر و ۸۸ نفر (۲۷/۵ درصد) روستا بود. (جدول ۱).

جدول ۱) توصیف ویژگیهای فردی و حرفه ای دانشجویان (n = ۳۲۰)

متغیرها	سطوح متغیر	فراوانی	درصد
جنسیت	زن	۱۸۶	۵۸.۱
	مرد	۱۳۴	۴۱.۹
سن	> ۲۳	۱۷۰	۵۳.۱
	۲۳-۲۶	۱۰۶	۳۳.۱
	< ۲۶	۳۷	۱۱.۶
	Missing	۷	۲.۲
سطح تحصیلات	کارشناسی	۲۴۰	۷۵
	کارشناسی ارشد	۸۰	۲۵
محل سکونت فعلی	خوابگاه	۱۷۸	۵۵.۶
	منزل شخصی	۴۲	۱۳.۱
	زندگی با والدین	۱۰۰	۳۱.۳
شغل پدر	کارمند	۶۷	۲۰.۹
	بازنشسته	۶۴	۲۰

۳۱.۶	۱۰۱	آزاد	
۱۶.۶	۵۳	کشاورز	
۹.۷	۳۱	کارگر	
۱.۲	۴	سایر	
۴	۱۳	۱۲-۱۴	معدل
۳۴.۴	۱۱۰	۱۴-۱۶	
۴۷.۸	۱۵۳	۱۶-۱۸	
۱۳.۸	۴۴	۱۸-۲۰	
۷۲.۵	۲۳۲	شهر	محل زندگی
۲۷.۵	۸۸	روستا	

رضایتمندی دانشجویان از گرایش تحصیلی:

به منظور سنجش رضایتمندی دانشجویان نسبت به گرایش تحصیلی از ۵۰ گویه در چهار بخش شامل رضایت از تواناییهای اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، و گرایش به رشته تحصیلی در طیف لیکرت استفاده گردید. در گویه هایی با جهت مثبت مقدار عددی ۵ برای خیلی زیاد (در بخش گرایش به رشته تحصیلی برای شدیداً موافقم) و مقدار عددی ۱ برای کاملاً مخالفم (در بخش گرایش به رشته تحصیلی برای شدیداً مخالفم) اختصاص یافت. همچنین در گویه های منفی (۴۳، ۴۵، ۴۶، ۴۸ و ۴۹) مقدار عددی ۵ برای شدیداً مخالفم و مقدار عددی ۱ برای گویه های شدیداً موافقم در نظر گرفته شد. برای اولویت بندی مناسب گویه ها از ضریب تغییرات استفاده شد.

جدول ۲) اولویت بندی میزان رضایت دانشجویان از گرایش تحصیلی (n = ۳۲۰).

اولویت	ضریب تغییرات	انحراف معیار	میانگین رتبه ای	گویه ها	بخش
۱	۲۱.۹۶	.۷۶	۳.۴۶	میزان توانایی اساتید از نظر ارائه آموزش های نظری	رضایت از تواناییهای اساتید
۲	۲۵.۰۷	.۹۰	۳.۵۹	میزان تخصص و تجربه اساتید در رشته تحصیلی	
۳	۲۵.۷۰	.۹۲	۳.۵۸	میزان آشنایی اساتید با مقررات آموزشی	
۴	۲۵.۸۸	.۸۸	۳.۴۰	به روز بودن دانش و اطلاعات اساتید	
۵	۲۶.۲۹	.۹۷	۳.۶۹	توانایی اساتید در مدیریت و اداره کلاس	
۶	۲۹.۳۱	.۹۷	۳.۳۱	توانایی اساتید در استفاده از روش های آموزشی مناسب	
۷	۲۹.۴۵	۱.۰۱	۳.۴۳	میزان انگیزه اساتید نسبت به رشته تحصیلی	
۸	۳۰.۶۳	۱.۰۲	۳.۳۳	میزان پاسخگویی اساتید در ملاقات های حضوری	
۹	۳۰.۸۴	۱.۰۳	۳.۳۴	توانایی اساتید در برقراری ارتباط با دانشجو	
۱۰	۳۱.۰۸	۱.۰۶	۳.۴۱	میزان رضایت از برخورد و رفتار اساتید	

۱۱	۳۲.۵۸	۱.۰۱	۳.۱۰	میزان آشنایی اساتید با نیازهای بازار کار	
۱۲	۳۲.۶۹	۱.۰۱	۳.۰۹	میزان توانایی اساتید از نظر ارائه آموزش های عملی	
۱۳	۳۵.۳۳	۱.۰۶	۳.۰۰	توانایی اساتید در استفاده صحیح از روش های ارزشیابی پیشرفت تحصیلی شما	
۱۴	۳۶.۵۸	۱.۰۹	۲.۹۸	میزان پاسخگویی اساتید به صورت غیر حضوری (پاسخ به ایمیل های شما)	
۱۵	۳۶.۹۲	۱.۰۳	۲.۷۹	تناسب بین آموزش اساتید و نیازهای بازار کار	
۱۶	۳۸.۸۱	۱.۱۱	۲.۸۶	میزان دسترسی به اساتید در زمان مناسب	
۱۷	۴۰.۷۵	۱.۰۸	۲.۶۵	میزان راهنمایی و اطلاع رسانی اساتید نسبت به سایر مسایل بیرون دانشگاه	
۱۸	۴۰.۸۸	۱.۱۲	۲.۷۴	میزان اطلاع رسانی اساتید درباره مساله اشتغال	
					رضایت از آینده شغلی
۱	۳۱.۶۸	۱.۱۵	۳.۶۳	میزان اهمیت و ضرورت رشته تحصیلی شما برای جامعه	
۲	۳۶.۱۸	۱.۲۳	۳.۴۰	میزان علاقمندی به اشتغال در رشته تحصیلی بعد از اتمام دوره	
۳	۳۶.۵۲	۱.۰۷	۲.۹۳	میزان رضایت از موقعیت اجتماعی مشاغل مربوط به رشته تحصیلی	
۴	۳۸.۰۳	۱.۰۸	۲.۸۴	میزان رضایت از وجود زمینه های شغلی در رشته تحصیلی شما	
۵	۳۸.۰۹	۱.۱۲	۲.۹۴	امکان اشتغال در مشاغل مرتبط با رشته تحصیلی شما	
۶	۳۸.۴۱	۱.۱۱	۲.۸۹	میزان کافی بودن مهارت های کسب شده برای کسب شغل در آینده	
۷	۴۰.۳۵	۱.۱۵	۲.۸۵	آینده مناسب شغلی در رشته تحصیلی شما	
۸	۴۰.۵۵	۱.۱۸	۲.۹۱	میزان رضایت از وجود زمینه های خود اشتغالی و کارآفرینی در رشته تحصیلی شما	
				احتمال برخورداری از درآمد مکفی در آینده در رشته شما	
۹	۴۱.۳۸	۱.۲۰	۲.۹۰	امکان اشتغال بعد از فارغ التحصیلی در رشته تحصیلی شما	
۱۰	۴۵.۳۲	۱.۲۶	۲.۷۸		
					رضایت از محتوی و برنامه درسی
۱	۳۰.۴۱	.۹۷	۳.۱۹	رضایت از محتوا از نظر فراهم کردن مهارت های عمومی و تخصصی	
۲	۳۰.۴۶	.۹۹	۳.۲۵	مناسب بودن تعداد واحدهای درسی	
۳	۳۰.۶۰	.۹۷	۳.۱۷	میزان مناسب بودن دروس تخصصی رشته شما	
۴	۳۱.۷۱	.۹۸	۳.۰۹	تناسب محتوا از نظر حجم و وسعت مطالب	
۵	۳۲.۲۷	۱.۰۱	۳.۱۳	انتخاب محتوا بر اساس معیارهای علمی	
۶	۳۴.۰۰	۱.۰۲	۳.۰۰	سازماندهی محتوا با نیازهای یادگیری دانشجو	
۷	۳۴.۱۸	۱.۰۷	۳.۱۳	میزان رضایت از موجود بودن کتابهای درسی در رشته شما	
۸	۳۴.۴۶	۱.۰۲	۲.۹۶	میزان انعطاف پذیری و تغییر در دروس رشته شما	
۹	۳۴.۵۰	۱.۰۸	۳.۱۳	میزان مطابقت دروس رشته شما با نیازهای جامعه	
۱۰	۳۴.۵۴	۱.۰۵	۳.۰۴	میزان به روز بودن محتوا و برنامه درسی	
۱۱	۳۶.۶۷	۱.۱۰	۳.۰۰	تناسب محتوای دروس این رشته با آینده شغلی	
۱۲	۳۸.۰۱	۱.۱۱	۲.۹۲	تناسب محتوی و برنامه درسی با نیازهای کاری رشته شما	
۱۳	۴۲.۰۹	۱.۱۷	۲.۷۸	میزان مناسب بودن دوره کارآموزی	

گرایش تحصیلی	به رشته			
		۳۲.۵۲	۱.۰۷	۳.۲۹
		۳۲.۷۶	۱.۱۵	۳.۵۱
		۳۳.۷۳	۱.۱۳	۳.۳۵
		۳۴.۹۲	۱.۲۵	۳.۵۸
		۳۵.۵۱	۱.۲۵	۳.۵۲
		۴۳.۳۹	۱.۲۸	۲.۹۵
		۴۵.۲۱	۱.۳۷	۳.۰۳
		۴۶.۷۳	۱.۳۶	۲.۹۱
		۴۸.۰۳	۱.۲۲	۲.۵۴

با توجه به جدول مشخص می شود که در بخش رضایت از توانایی های اساتید، گویه میزان توانایی اساتید از نظر ارائه آموزش های نظری، بیشترین اولویت (CV۲۱/۹۶) و گویه میزان اطلاع رسانی اساتید درباره مساله اشتغال از کمترین اولویت (CV۴۰/۸۸) برخوردار بوده است. در بخش رضایت از آینده شغلی گویه میزان اهمیت و ضرورت رشته تحصیلی شما برای جامعه، بیشترین اولویت (CV۳۱/۶۸) و گویه امکان اشتغال بعد از فارغ التحصیلی در رشته تحصیلی، کمترین اولویت (CV۴۵/۳۲) را داشته است.

در بخش رضایت از محتوی و برنامه درسی گویه های رضایت از محتوا از نظر فراهم کردن مهارت های عمومی و تخصصی (CV۳۰/۴۱) و میزان مناسب بودن دوره کارآموزی (CV۴۲/۰۹) به ترتیب بیشترین و کمترین اولویت را از دیدگاه دانشجویان دارا بوده اند. و سرانجام در بخش گرایش به رشته تحصیلی گویه احساس میکنم در این رشته بهتر میتوانم به جوامع روستایی کمک کنم بالاترین اولویت (CV۳۲/۵۲) و گویه تشویق اطرافیان (والدین، اقوام، دوستان و...) در انتخاب رشته ام تأثیر گذار بوده است پایین ترین اولویت (CV۴۸/۰۳) را داشته است.

محاسبه ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل معدل تحصیلی و سن، با متغیرهای وابسته میزان رضایت از تواناییهای اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، گرایش به رشته تحصیلی و رضایتمندی از رشته تحصیلی به این صورت است که رابطه بین متغیر معدل تحصیلی و متغیرهای رضایتمندی از رشته تحصیلی، رضایت از تواناییهای اساتید، و رضایت از محتوی و برنامه درسی در سطح ۰/۰۱، و با متغیر رضایت از آینده شغلی در سطح ۰/۰۵ معنی دار است اما این رابطه با متغیر گرایش به رشته تحصیلی معنادار نشد.

رابطه بین متغیر سن و متغیر رضایت از تواناییهای اساتید در سطح ۰/۰۱، و با متغیر رضایتمندی از رشته تحصیلی در سطح ۰/۰۵ معنی دار است، اما این رابطه با متغیرهای رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی و گرایش به رشته تحصیلی معنادار نشد. (جدول ۳).

جدول ۳) نتایج حاصل از همبستگی پیرسون (n=۳۲۰)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
-------------	--------------	--------------	---------------

معدل	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۲۳۳ ^{**}	۰/۰۰۰
	رضایت از تواناییهای اساتید	۰/۳۱۳ ^{**}	۰/۰۰۰
	رضایت از آینده شغلی	۰/۱۲۹ [*]	۰/۰۲۵
	رضایت از محتوی و برنامه درسی	۰/۱۷۸ ^{**}	۰/۰۰۲
	گرایش به رشته تحصیلی	۰/۰۵۷	۰/۳۲۴
سن	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۱۵۲ [*]	۰/۰۱۰
	رضایت از تواناییهای اساتید	۰/۲۰۵ ^{**}	۰/۰۰۰
	رضایت از آینده شغلی	۰/۰۰۶	۰/۹۱۷
	رضایت از محتوی و برنامه درسی	۰/۱۰۹	۰/۰۵۶
	گرایش به رشته تحصیلی	۰/۰۷۶	۰/۱۸۲

محاسبه ضریب همبستگی اسپیرمن بین متغیرهای مستقل میزان رضایت از تواناییهای اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، و گرایش به رشته تحصیلی با متغیر وابسته رضایتمندی از رشته تحصیلی حاکی از آن است که رابطه بین متغیرهای مذکور در سطح ۰/۰۰۰/ معنی دار می باشد. بر این اساس فرضیه H0 مبنی بر عدم ارتباط رضایتمندی از گرایش تحصیلی با متغیرهای ذکر شده رد می شود. (جدول ۴)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
رضایت از تواناییهای اساتید	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۷۸۱ ^{**}	۰/۰۰۰
رضایت از آینده شغلی	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۸۰۹ ^{**}	۰/۰۰۰
رضایت از محتوی و برنامه درسی	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۸۴۹ ^{**}	۰/۰۰۰
گرایش به رشته تحصیلی	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۶۰۳ ^{**}	۰/۰۰۰
مقطع تحصیلی	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۲۸۷ ^{**}	۰/۰۰۰
	رضایت از تواناییهای اساتید	۰/۳۱۲ ^{**}	۰/۰۰۰
	رضایت از آینده شغلی	۰/۱۶۶ ^{**}	۰/۰۰۳
	رضایت از محتوی و برنامه درسی	۰/۲۱۵ ^{**}	۰/۰۰۰
	گرایش به رشته تحصیلی	۰/۱۱۴ [*]	۰/۰۴۲
رشته تحصیلی	رضایتمندی از رشته تحصیلی	۰/۲۰۱ ^{**}	۰/۰۰۱
	رضایت از تواناییهای اساتید	۰/۱۸۴ ^{**}	۰/۰۰۱
	رضایت از آینده شغلی	۰/۱۳۷ [*]	۰/۰۱۵
	رضایت از محتوی و برنامه درسی	۰/۱۶۱ ^{**}	۰/۰۰۴

نتایج حاصل از همبستگی ضریب اسپیرمن بین متغیرهای مقطع و رشته تحصیلی، بعنوان متغیرهای مستقل و متغیرهای رضایتمندی از رشته تحصیلی، میزان رضایت از تواناییهای اساتید، رضایت از آینده شغلی و رضایت از محتوی و برنامه درسی، بعنوان متغیر وابسته در جدول زیر نمایش داده شده است. (جدول ۴)

جدول ۴) نتایج حاصل از همبستگی اسپیرمن (n=۳۲۰)

محاسبه ضرایب همبستگی فای و کرامر بین متغیرهای مستقل جنسیت، شغل پدر، و محل سکونت با متغیر وابسته رضایتمندی از رشته تحصیلی حاکی از آن است که رابطه بین متغیرهای شغل پدر و محل سکونت با متغیر رضایتمندی از رشته تحصیلی در سطح ۰/۰۱ و رابطه بین متغیر جنسیت با این متغیر وابسته در سطح ۰/۰۵ معنی دار است. (جدول ۵)

جدول ۵) نتایج حاصل از ضرایب همبستگی فای و کرامر (n=۳۲۰)

متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضریب همبستگی	میزان	سطح معنی داری
شغل پدر	رضایتمندی از رشته تحصیلی	فای	۱/۵۴۴**	۰/۰۰۰
		کرامر	۰/۶۹۰**	۰/۰۰۰
محل سکونت	رضایتمندی از رشته تحصیلی	فای	۰/۹۵۱**	۰/۰۰۲
		کرامر	۰/۶۷۳**	۰/۰۰۲
جنسیت	رضایتمندی از رشته تحصیلی	فای	۰/۶۶۲*	۰/۰۳۰
		کرامر	۰/۶۶۲*	۰/۰۳۰

برای مقایسه میزان رضایتمندی دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، از رشته تحصیلی از آزمون من ویتنی استفاده شد که نتایج حاصل از آن نشان داد که این آزمون در سطح ۰/۰۰۰ معنی دار بود به این معنی که با احتمال بیش از ۹۹ درصد بین دانشجویان مقطع کارشناسی از نظر میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی با دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد تفاوت وجود دارد. (جدول ۶)

مقطع تحصیلی	N	Mean Rank
کارشناسی	۲۴۰	۱۳۲/۲۸
کارشناسی ارشد	۸۰	۱۸۷/۶۵

بحث

با توجه به اینکه علاقمندی و رضایت از رشته تحصیلی یکی از مهمترین عوامل مؤثر در امر آموزش و موفقیت دانشجویان است توجه به این موضوع باید در صدر برنامه های آموزشی قرار گیرد. (فتاحی و همکاران، ۲۰۰۴). هدف کلی در پژوهش حاضر بررسی میزان رضایتمندی دانشجویان رشته های کشاورزی از گرایش تحصیلی خود بود که به منظور سنجش رضایتمندی دانشجویان نسبت به گرایش تحصیلی از ۵۰ گویه در چهار بخش شامل رضایت از تواناییهای اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، و گرایش به رشته تحصیلی در طیف لیکرت استفاده گردید.

نتایج بدست آمده از این پژوهش حاکی از آن است که در بخش رضایت از توانایی های اساتید، گویه میزان توانایی اساتید از نظر ارائه آموزش های نظری، در بخش رضایت از آینده شغلی گویه میزان اهمیت و ضرورت رشته تحصیلی شما برای جامعه، در بخش رضایت از محتوی و برنامه درسی گویه رضایت از محتوا از نظر فراهم کردن مهارت های عمومی و تخصصی و سرانجام در بخش گرایش به رشته تحصیلی گویه احساس میکنم در این رشته بهتر میتوانم به جوامع روستایی کمک کنم، بیشترین اولویت را از دیدگاه دانشجویان دارا بوده اند.

محاسبه ضرایب همبستگی بین متغیرهای مستقل جنسیت، شغل پدر، محل سکونت، رشته تحصیلی، معدل و سن با متغیر وابسته رضایتمندی از رشته تحصیلی به شرح زیر است:

بین متغیر جنسیت با متغیر رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که این امر بدان معنی است که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر رضایتمندی از رشته تحصیلی تفاوت وجود دارد که این نتیجه با تحقیقات ظریفیان و جنیدی شریعت زاده (۱۳۸۰) مطابقت دارد اما با نتایج تحقیقات ادراکی و همکاران (۱۳۹۰)، نیکنام و حجازی (۱۳۸۴)، حیدری (۱۳۸۴) و کامرا و همکاران (۲۰۰۰) همخوانی ندارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین متغیر شغل پدر و رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که این نتیجه با تحقیقات حسام و ثناگو (۱۳۹۱)، بهنام پور و همکاران (۱۳۹۱) و زمانی و اردکانی (۲۰۰۳) مطابقت دارد اما با نتایج تحقیقات حکیم (۱۳۹۲) و دلارام و همکاران (۲۰۱۲) که مبنی بر عدم ارتباط دو متغیر مذکور هستند همخوانی ندارد.

بین متغیر محل سکونت با متغیر رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که این نتیجه با تحقیقات حکیم (۱۳۹۲) و محمدی و ساکنی (۱۳۸۶) مطابقت دارد اما با نتایج تحقیقات حیدری (۱۳۸۴) همخوانی ندارد.

نتایج این پژوهش حاکی از آن است که بین متغیر رشته تحصیلی و رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که با نتایج تحقیقات نیکنام و حجازی (۱۳۸۴) همخوانی دارد.

بین متغیر معدل تحصیلی با متغیر رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که این یافته با نتایج تحقیقات حکیم (۱۳۹۲) و ادراکی و همکاران (۱۳۹۰)، مطابقت دارد.

نتایج این پژوهش نشان داد که بین متغیر سن و رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معناداری وجود دارد که با نتایج تحقیقات حکیم (۱۳۹۲) و ادراکی و همکاران (۱۳۹۰) همخوانی ندارد.

یافته های حاصل از این مطالعه همچنین نشان دادند که بین متغیرهای مستقل رضایت از توانایی های اساتید، رضایت از آینده شغلی، رضایت از محتوی و برنامه درسی، و گرایش به رشته تحصیلی و متغیر وابسته رضایتمندی از رشته تحصیلی ارتباط معنا دار وجود دارد.

برای مقایسه میزان رضایتمندی دانشجویان مقاطع کارشناسی و کارشناسی ارشد، از رشته تحصیلی از آزمون من ویتنی استفاده شد که نتایج حاصل از آن نشان داد که این آزمون در سطح $0/000$ معنی دار بود به این معنی که با احتمال بیش از ۹۹ درصد بین دانشجویان مقطع کارشناسی از نظر میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی با دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد تفاوت وجود دارد.

نتایج همچنین بیان نمودند که بین دانشجویان گرایشهای مختلف کشاورزی از نظر رضایتمندی از رشته تحصیلی تفاوت وجود دارد به این ترتیب که در بین دانشجویان مقطع کارشناسی بیشترین میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی متعلق به دانشجویان گرایش باغبانی و کمترین میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی را دانشجویان گرایش ترویج و آموزش کشاورزی دارا بوده اند.

در بین دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد بیشترین میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی را دانشجویان گرایش زراعت و کمترین میزان رضایتمندی از رشته تحصیلی را دانشجویان گرایش ترویج و آموزش کشاورزی دارا بوده اند.

منابع مورد استفاده

- ۱- ادراکی، م.، رامید، م.، عبدلی، الف. (۱۳۹۰)، ارتباط رضایت از تحصیل با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان پرستاری، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، ۱۱(۱)، صص ۳۹-۳۲.
- ۲- بهنام پورن، حشمتی، ح. و رحیمی، س. (۱۳۹۱)، رضایت مندی دانشجویان دانشکده های پیراپزشکی و بهداشت دانشگاه علوم پزشکی گلستان از رشته تحصیلی خود، مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی ۱۲(۸)، صص ۶۱۶-۶۱۸.
- ۳- حسام، م.، ثناگو، الف. (۱۳۹۱) رابطه افت تحصیلی با رضایت تحصیلی و برخی عوامل در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی گلستان، مجله توسعه پژوهش در پرستاری و مامایی، دوره نهم، شماره ۲، صص ۹۶-۹۰.
- ۴- حکیم، الف. (۱۳۹۲)، مؤلفه های تأثیرگذار بر میزان رضایتمندی دانشجویان پرستاری از رشته تحصیلی، آموزش پرستاری، دوره ۲، شماره ۲ (پیاپی ۴)، صص ۲۰-۱۰.
- ۵- حیدری، مریم. (۱۳۸۴)، رابطه رضایت تحصیلی با پیشرفت تحصیلی در دانشجویان دانشگاه اصفهان، اندیشه های تازه در علوم تربیتی، شماره اول، صص ۸۶-۷۵.
- ۶- ظریفیان، ش.، جنیدی شریعت زاده، ح. (۱۳۸۰)، بررسی و مقایسه نگرش دانشجویان سال اول و چهارم دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران نسبت به رشته تحصیلی، مجله علوم کشاورزی ایران، جلد ۳۲، شماره ۴، صص ۷۱۸-۷۰۳.
- ۷- قریشی راد، ف. (۱۳۸۷)، بررسی میزان امیدواری به اشتغال در آینده دانشجویان رشته های علوم انسانی، مجله پژوهشی دانشگاه اصفهان (علوم انسانی)، جلد بیست و نهم، شماره ۱، صص ۶۶-۴۷.
- ۸- کرانی، ز.، شعبانعلی، فمی، ح.، رضوان، فرالف و مؤذن (۱۳۹۰)، راهکارهای بهبود نگرش دانشجویان نسبت به شغل کشاورزی، (مطالعه موردی: پردیس کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه تهران)، پژوهش های ترویج و آموزش کشاورزی، سال پنجم، شماره ۲ (پیاپی ۱۸).
- ۹- محمدی، م.، ساکتی، پ. (۱۳۸۶)، بررسی عوامل مؤثر بر رضایت و موفقیت دانشجویان رشته های مهندسی، فصلنامه آموزش مهندسی ایران، شماره ۳۷، سال دهم، صص ۲۹-۱.
- ۱۰- مکائیلی منبع، الف. (۱۳۹۲) آزمون مدل شناختی- اجتماعی رضایت از تحصیل در دانشجویان دوره کارشناسی، مجله روانشناسی ۶۶، سال هفدهم، شماره ۲، صص ۲۱۹-۲۰۱.

۱۱- - موحدمحمدی.ح. ، شمس.ع. (۱۳۸۷) ، بررسی کیفیت آموزش دوره‌های کارشناسی ارشد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران از دیدگاه دانشجویان این دوره ها ، علوم کشاورزی ایران (ویژه اقتصاد و توسعه کشاورزی)، سال ۳۹ ، شماره ۲، صص ۲۱۳-۲۰۷.
۱۲- موحدی .ر. ، چیذری. م. ، نوروزی. الف ، (۱۳۸۶) ، بررسی مقایسه ای گرایش دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه دولتی نسبت به رشته کشاورزی در استان لرستان و همدان ، مجله علوم کشاورزی ایران ، سال سیزدهم، شماره ۳۳، صص ۵۳۳-۵۴۵.

۱۳- نیکنام . م. ، حجازی . الف ، (۱۳۸۴) ، رابطه ترس از موفقیت و رضایتمندی روانی در دانشجویان با توجه به رشته تحصیلی و جنس، (مطالعه موردی دانشگاه تهران)، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی ، دانشگاه الزهرا ، دوره ۲ ، شماره ۳ و ۴ ، صص ۷۴-۵۷.

Ansari EW, Oskrochi R. (2004). What really affects health professions students satisfaction with their educational experience? Implications for practice & research. *Nurse Educ Today*; 24, 644-655.

Asgari, J. (2006). Assessment of risk factors of motivational deficiencies in university students from their viewpoints. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology (Andeesheh Va Raftar)*; 11(43):455-462.

-Azizi, Nematollah (2008); "Examination of the Challenges and Insufficiencies of Academic Education in the Humanities: A Reflection on the Students' "Views"; *Higher Education Quarterly*, No. 2, pp. 1-30 (in Persian).

Baykal U, Sokmen S, Korkmaz S, Akgun E (2005). Determining student satisfaction in a nursing college. *Nurse Educ Today*; 25, 255-262.

Borjian Borujeni A, Reisi S, Borjian S, Mansuri Sh. (2011), [The Survey of Satisfaction of Nursing Educated about their Field of Study]. *Borujen Scientific Journal of Hamadan Nursing & Midwifery Faculty*; 18(2): 50-54. (Persian)

Delaram M, Aeen F, Foroozandeh N. (2012). Effective Factor on Educational Failure of Shahre-Kord University of Medical Sciences. *Hormozgan Magazine University of Medical Sciences*; 12 (2):163-72. [Persian]

Fattahi Z, Javadi Y, Nakhaei, N. (2004). [A survey on dentistry students' satisfaction with their discipline and some of the related factors]. *Strides In Development of Medical Education*; 1(1): 32-40. [Persian]

-Fortune, A. E., McCarthy, M., & Abramson, J. S. (2001). Student learning process in field Education: Relationship of learning Activities to Quality of field instruction, satisfaction, and performance among MSW student. *Journal of Social Work Education*. 37, (1), 111-126.

-Johnston, J., Killion, J. and Oomen, J. (2005); "Student Satisfaction in the Virtual Classroom"; *The Internet Journal of Allied Health Sciences and Practice*, Vol. 3, No. 2.

-Kamera D, Reuben. J. L., Sillah. R (2003). The effects of academic environment and background characteristics on student satisfaction and performance :the case study of South Carolina State

- University`s school of Business. College Student Jornal .vol S7.Iss2.p298
- Kaplan,R.M, Sadok,J.F,(1993).Health and Human Behavior.USA:MC Graw-Hill Inc.
- Kebriyai A, Rodbari M, Rakhshaninejad M, Mirlotfi P.) 2005 ([Students evaluate of Zahedan University of medical sciences from quality of educational services]. Journal of Tabib-E-Shargh; 7(2): 139- 158. (Persian(
- Lent,R.W,Singly,.D,Sheu.H.B,Schmidt,J.A,& Schmidt,L.C(2007),Relation of social_cognitive factors to academic satisfaction in enjineering student`s. Jornal of Career Assessment,1,87-97
- Ojeda, L., Flores, L. Y., & Navarro, R. L. (2011). Social cognitive predictors of Mexican American college students' academic and life satisfaction. Journal of Counseling Psychology, 58(1), 61-71
- Sanaei Nasab H, Rashidy Jahan H, Tavakoli R, Delavari A, R., Rafati H. . (2010) ,[Amount of 'health-treatment services management' bachelor students' satisfaction from their educational field]. Iranian Journal of Educational Strategies; 3(1): 13-16. [Persian[
- Shafi'i Roudposhti, Meisam and Mirghafouri, Seyed Habibollah (2008);("Identification and Ranking of the Effective Factors on Improvement of the Quality of Educational Services in Higher Education (A Case Study: Management Faculty of YAZD University)"; Higher Education Quarterly, No. 2, pp. 67-94(in Persian.(
- Zamani GH, Ardakani M.)2003(. Educational Success in view point of educacated person in agrees culture filed. Social science magazine of Shiraz University.;20(1):94-109. [Persian[